

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide

Številka: 060-09-13/2019/14
Ljubljana, 23. 10. 2019

Predlog

Z A P I S N I K

27. seje Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, ki je bila v sredo, 25. 9. 2019, v sobi 212/II, Šubičeva 4, 1000 Ljubljana.

Seja se je začela ob 14.00 uri in se zaključila ob 15.35 uri.

PRISOTNI:

- predsednik komisije: mag. Peter Požun,
- podpredsednik komisije: Danijel Kastelic,
- člani komisije: dr. Matjaž Gams, Tomaž Horvat, Alojz Kovšca, Ladislav Rožič, Jože Smole in
- nadomestni člani: Samer Khalil (nadomeščal Mitjo Gorenščka), mag. Marija Lah (nadomeščala Igorja Antauerja) in Oskar Komac (nadomeščal Lidijo Jerkič).

OPRAVIČENO ODSOTNI:

- člana: Igor Antauer, Mitja Gorenšček in Lidija Jerkič.

OSTALI PRISOTNI:

- dr. Matej T. Vatovec, poslanec Državnega zbora, poslanska skupina Levica,
- Damjan Mašera, Tanja Skornšek Pleš, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Vladimir Kukavica, Ljubo Hansel, Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji,
- Nataša Sorko, Milan Čuček, Nacionalni forum humanitarnih organizacij Slovenije,
- Goran Kustura, Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije,
- Štefan Kušar in Matej Žnuderl, Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Sejo je sklical in vodil predsednik komisije mag. Peter Požun.

Dnevni red (7 ZA, 0 PROTI):

1. Potrditev zapisnika 26. seje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide
2. Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1B) - skrajšani postopek, EPA 765-VIII

3. Poročilo o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2018, EPA 759-VIII.

Ad 1.)

Komisija je zapisnik 26. seje komisije **potrdila** brez pripomb (7 ZA, 0 PROTI).

Ad 2.)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1B) (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim dr. Matejem T. Vatovcem. Komisija ugotavlja, da so predlagatelji v osnovi predlagali obravnavo predloga zakona po skrajšanem postopku, česar pa Kolegij predsednika Državnega zbora na 43. redni seji 20. 9. 2019 ni potrdil. Ker navedene postopkovne spremembe niso vplivale na vsebino predložene zakonske novele, jo je komisija, v skladu s sklicem 27. seje, obravnavala še pred potekom prve faze obravnave v Državnem zboru.

Komisija je predlog zakona **podprla** (7 ZA, 3 PROTI).

Komisija ugotavlja, da se želi s predlogom zakona zagotoviti pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi neodložljivega opravka v primeru spremstva otroka v šolo na prvi šolski dan vsem zaposlenim staršem, ne glede na to, ali so zaposleni v javnem ali zasebnem sektorju. Predlagane dopolnitve izhajajo iz stališča Vrhovnega sodišča, ki je v sodbi VIII Ips 35/2019 oktobra 2018 razsodilo, da spremstvo prvošolca v šolo na prvi šolski dan predstavlja neodložljiv opravke. Sodba Vrhovnega sodišča je neposredno uporabna za vse uslužbenke v javnem sektorju, ne pa tudi za tiste, ki so zaposleni v zasebnem sektorju. Pojem neodložljiv opravke je sicer, kot izpostavljajo predlagatelji, uporabljen tudi v Zakonu o delavcih v državnih organih in Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji. Sodna praksa je do zdaj priznala tri primere, ki jih je moč šteti kot neodložljiv opravke, med katere uvršča: udeležbo v sodnem postopku, uresničevanje političnih pravic in naravne nesreče.

Po pojasnilu predstavnika predlagateljev se s predlogom zakona ne posega v najvišje število dni, za katere lahko delavec uveljavi pravico do plačane odsotnosti zaradi osebnih okoliščin, ampak se v 165. členu Zakona o delovnih razmerjih zgolj dodaja novo vrsto pravice do plačane odsotnosti z dela, ki šteje v kvoto največ sedmih delovnih dni plačane odsotnosti z dela. S predlagano dopolnitvijo bi se po mnenju predlagateljev novele izenačilo delavce, ki so zaposleni v javnem in zasebnem sektorju, pri uveljavljanju pravice do dodatnega dneva plačane odsotnosti z dela zaradi osebne okoliščine – spremstva prvošolčka v šolo.

Ker Vlada Republike Slovenije do seje komisije še ni sprejela mnenja k predlogu zakona, se je komisija seznanila zgolj s stališčem pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: ministrstvo), ki je imelo glede predloga zakona določene strokovne zadržke. Ministrstvo ugotavlja, da je Vrhovno sodišče odločalo o posebni ureditvi, ki velja za stranke kolektivne pogodbe, medtem ko se s predlogom zakona posega v zakonski okvir, ki predstavlja minimalni standard ureditve na področju delovnih razmerij – v Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1). Pri tem ministrstvo dodatno opozarja, da se je zakonska ureditev t. i. izrednega

dopusta v soglasju z vsemi socialnimi partnerji vzpostavila šele s sprejemom Zakona o delovnih razmerjih 2002, pred tem se je namreč ta vprašanja urejalo izključno v okviru socialnega dialoga na bipartitni ravni. Glede na to, da je bil tudi nov Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) sprejet na podlagi socialnega dialoga, bi bilo treba po mnenju ministrstva v dogovore o morebitni novi ureditvi delovnega prava in določitvi minimalnih delovnih standardov predhodno vključiti vse socialne partnerje.

Ministrstvo opozarja tudi na odprtost dikcije predlagane dodatne pravice do t. i. izrednega dopusta, saj slednja omogoča prost delovni dan za novo okoliščino, ki so jo predvideli predlagatelji, hkrati pa tudi za vse morebitne druge neodložljive opravke, ki pa s predlogom dopolnitve zakona niso jasno definirani. Ministrstvo poudarja, da je namen delovnega prava v prvi vrsti določitev minimalnih delovno-pravnih upravičenj, medtem ko se podrobnosti posameznih elementov delovnopravne zakonodaje praviloma prepušča dogovorom v okviru bipartitnega dialoga na ravni kolektivnih pogodb. Prav tako je možno že zdaj, kjer zakonodaja to dopušča, uveljavljati načelo avtonomije in prostega urejanja pogodbenih razmerij tudi v zvezi z vprašanji izrednih dopustov.

Stališča članov komisije do predlagane zakonske dopolnitve so bila glede na obravnavano tematiko zaradi sestave komisije precej različna. Po eni strani je bila izražena podpora odpravi trenutnega diskriminatornega stanja, predstavnik interesov delojemalcev pa je predlogu zakona izrazil podporo tudi zaradi očitnega pešanja dialoga na ravni posameznih dejavnosti v gospodarstvu. Opozoril je, da je kolektivnih pogodb vedno manj oziroma so veljavne za vedno manjši obseg dejavnosti. Medtem ko nekatere zbornice oziroma združenja s področja gospodarstva bipartitni dialog vestno izvajajo, obstajajo področja, na katerih veljavnih kolektivnih pogodb ni (npr. v obrtni dejavnosti). Tam, kjer torej ni vzpostavljenega dialoga med sindikati in delodajalskimi organizacijami, predvsem zato, ker zanj ni interesa, je po mnenju predstavnika interesov delojemalcev edina rešitev za ureditev odprtih vprašanj zakonska ureditev minimalnih standardov na način, kot je predlagan z aktualno novelo.

Po drugi strani pa sta predstavnika interesov delodajalcev sicer izrazila razumevanje dobre namere predlagateljev, da bi se izenačilo položaj delavcev, ki so zaposleni v javnem in zasebnem sektorju, pri pravici plačanega dneva odsotnosti zaradi spremstva prvošolčka v šolo na prvi šolski dan, a sta obenem opozorila, da staršem spremljanje otroka na prvi šolski dan omogoča že veljavna zakonodaja, na podlagi pravice starša do enega dodatnega dneva letnega dopusta za vsakega otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti (159. člen ZDR-1).

Po oceni predstavnikov interesov delodajalcev vseh petih delodajalskih združenj, ki so člani Ekonomsko-socialnega sveta, je predlagana rešitev nedorečena ter strokovno, postopkovno in vsebinsko nesprejemljiva. Menijo, da bi na podlagi predlagane dopolnitve zakona lahko vsak delavec, ki se v posameznem koledarskem letu ne bi znašel v kateri od do zdaj zapisanih osebnih okoliščin iz 165. člena ZDR-1, izkoristil vseh sedem možnih dni plačane odsotnosti z dela zaradi različnih neodložljivih opravkov, ker v zakonu ne bi bili jasno definirani. Tudi na tak način se bodo med zaposlene uvajale razlike, zato je po mnenju predstavnikov interesov delodajalcev treba vsak poseg v ZDR-1 dobro pretehtati v okviru socialnega dialoga oziroma njegovo vprašanje, kot do zdaj, urejati na bipartitni, torej kolektivni ravni. Poseganje v ZDR-1 zgolj na podlagi želje po izenačitvi vsebine ZDR-1 z Zakonom o delavcih v državnih organih, po mnenju predstavnikov interesov delodajalcev ni utemeljeno, saj slednji

predstavlja specifično ureditev za dejavnost državnih organov in ne splošno sprejetih standardov.

Predstavniki interesov delodajalcev kot neustrezen prepoznajo tudi sam postopek priprave zakonskih dopolnitev, ne glede na njegovo legitimnost. Predlagane rešitve namreč predhodno spet niso bile predmet usklajevanj in dogovora med vlado, delodajalci in delojemalci. Kot opozarjajo, ne gre za prvi primer predloga zakona, ki se dotika področij v pristojnosti Ekonomsko-socialnega sveta, a o njem ni bil izveden predhodni poglobljen socialni dialog, ker ga je v zakonodajno proceduro vložila skupina poslancev Državnega zbora (primerljiv primer je zadnja sprejeta novela Zakona o minimalni plači (ZMinP-B)). Takšen pristop po njihovem mnenju pomeni zanikanje obstoja Ekonomsko-socialnega sveta, zato se sprašujejo o prihodnosti tri-partitnega socialnega dogovarjanja v Sloveniji.

Po opravljeni razpravi, v kateri so sicer razpravljavci zavzeli diametralno različna stališča do predlagane zakonske dopolnitve, je v okviru glasovanja komisija predlogu zakona izrekla podporo.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije mag. Peter Požun.

Ad 3.)

Komisija se je seznanila s Poročilom o delu in finančnem poslovanju FIHO v letu 2018, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Komisija ugotavlja, da je Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji (FIHO) 2018 praznovala 20 let delovanja in v tem času opravljala pomembno korektivno vlogo, saj je 120 invalidskim in humanitarnim organizacijam razdelila skupaj 345 milijonov evrov sredstev približno 350.000 uporabnikom.

Direktor FIHO je na seji komisije posebej poudaril, da smo v Sloveniji lahko upravičeno ponosni, da se določbo 2. člena Ustave, ki govori o tem, da je Slovenija socialna država, izvršuje tudi prek FIHO kot posebne oblike financiranja delovanja invalidskih in humanitarnih organizacij. Rešitev, ki jo je pred 23 leti sprejel Državni zbor, nam po njegovem mnenju zavidajo tudi države z daljšo demokratično tradicijo, ki enakost, enakopravnost in socialno zaščito postavljajo visoko na lestvici družbenih prioritet.

Komisija ugotavlja, da Svet FIHO med uporabnike programov invalidskih in humanitarnih organizacij razporeja sredstva, ki so pridobljena na podlagi treh različnih virov – koncesijskih sredstev iz naslova prirejanja klasičnih iger na srečo (sredstva Loterije Slovenije, d. d., in Športne loterije, d. d.), koncesijskih sredstev iz naslova prirejanja posebnih iger na srečo (kazinomi in občasne igre na srečo) ter dividend Loterije Slovenije, d. d., (FIHO je na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije (ZLPLS) njen 40 %-ni lastnik). Na navedenih virih sredstev temelji vsakoletni finančni načrt FIHO. V finančnem načrtu za 2018 je bilo predvidenih 18 milijonov evrov prilivov, od katerih je bilo za delovanje FIHO namenjenih 3 % sredstev (dejansko jih je bilo porabljenih malo več - 510.439 evrov). Za delovanje, programe in naložbe 25-ih

invalidskih organizacij je bilo namenjenih 65 % vseh razpoložljivih sredstev (11.370.450 evrov), za delovanje 83 humanitarnih organizacij pa preostalih 35 % sredstev (6.122.550 evrov). Dejanski prihodki FIHO 2018 so sicer znašali nekaj manj, kot je bilo predvideno s finančnim načrtom za 2018, in sicer 17.813.018 evra.

Kot izhaja iz računovodskega poročila, ki sta ga obravnavala in potrdila tako Nadzorni odbor FIHO kot Svet FIHO, so prihodki FIHO 2018 znašali 16.194.722 evra, kar je še vedno bistveno več kot leta 2017, ko so bili prihodki na najnižjem nivoju, a še vedno veliko pod pričakovanji. Finančni prihodki FIHO 2018 v višini 1.390.527 evrov predstavljajo dividende Loterije Slovenije, d. d., katerih znesek je bistveno nižji kot 2017, ko je Loterija Slovenije, d. d., prodala eno od naložb in generirala dobiček iz prodaje te naložbe v višini skoraj 3,8 milijona evrov. Drugi prihodki predstavljajo odpravljene rezervacije, ki jih sicer FIHO oblikuje na podlagi napovedi Loterije Slovenije, d. d., o poročilu koncesijskih dajatev (v skladu z zakonodajo aprila naslednjega leta).

Na odhodkovni strani je po poročanju FIHO slednji 2018 porabil nekaj več sredstev kot 2017, pri tem pa oblikoval rezervacije za poračun koncesnin v višjem znesku kot leto prej. Drugi odhodki FIHO predstavljajo sredstva, ki jih FIHO nameni invalidskim in humanitarnim organizacijam. Leta 2018 je sicer FIHO generiral presežek odhodkov nad prihodki v višini 840.213 evrov. Navedeno računovodsko postavko direktor FIHO izpostavlja kot posebej pomembno in informativno, saj je na dan 31. 12. 2013 presežek prihodkov nad odhodki znašal dobrih 7 milijonov evrov, na dan 31. 12. 2018 pa le še dobra 2 milijona evrov.

Direktor FIHO je komisijo seznanil, da se FIHO srečuje z na prvi pogled nerešljivimi izzivi, tako zunanjimi, na katere nima vpliva, kot internimi. Med zunanjimi vplivi v prvi vrsti izpostavlja, da ima FIHO sicer zagotovljene stalne in sistemske vire, ki pa nimajo elementa stabilnosti. Meni, da je do uporabnikov sredstev neodgovorno, da je njihovo financiranje odvisno zgolj od iger na srečo. Opozarja tudi na po njegovi oceni zakonsko neustrezno opredeljeno vlogo direktorja FIHO, ki je trenutno odgovoren za zakonitost celotnega delovanja FIHO, za kar pa nima nobenih dejanskih pooblastil in pristojnosti. Glede na to, da vse organe upravljanja FIHO imenuje Svet FIHO, bi po mnenju direktorja FIHO moral biti slednji kot poslovodni organ odgovoren zgolj za zakonitost poslovanja FIHO.

Med notranjimi izzivi, ki bi jih moral FIHO rešiti sam, pa direktor FIHO izpostavlja nerealizirane zahteve in popravljalne ukrepe, ki izhajajo iz revizijskega in porevizijskega poročila Računskega sodišča, ki je opravil v FIHO revizijo delovanja za leti 2014 in 2015. Popravljalne ukrepe, ki so se nanašali na poslovanje FIHO, je vodstvo FIHO odpravilo oziroma realiziralo že 2017, popravljalne ukrepe, ki so se nanašali na upravljanje FIHO, pa Svetu FIHO ni uspelo uresničiti vse do danes. Prav tako FIHO ni uspelo posodobiti načrta integritete, kar KPK zahteva že od leta 2013. Komisija je bila dodatno seznanjena, da KPK ravno v času obravnave poročila FIHO opravlja v FIHO revizijo razporejanja sredstev FIHO za 2015, 2016, 2017 in 2019.

Direktor FIHO je opozoril tudi na več kot 15 sodb Upravnega sodišča, ki jih je prejel FIHO kot odziv na pritožbe uporabnikov glede razporejanja sredstev. Sodišče ugotavlja, da sklepi, ki jih FIHO izdaja v postopku razdeljevanja sredstev, niso ustrezni, saj so neobrazloženi, zaradi česar jih ni moč preskusiti. Za spremembe internih aktov na način, da bi bili ti tudi sodno preverljivi, pa v Svetu FIHO zaenkrat še ni bilo izražene dovolj

podpore (pogoj je dvotretjinska večina glasov). Kot možno rešitev nastale situacije direktor FIHO navaja sprejem že nekaj časa pričakovanega novega Zakona o Fundaciji za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji in o Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, ki pa še vedno ni bil vložen v zakonodajno proceduro.

Komisija poudarja, da se je z delovanjem FIHO v preteklih mandatih podrobneje seznanjala in tudi predlagala določene spremembe v postopkih razdeljevanja sredstev, delovanja njegovih organov oziroma metodologiji poročanja o delovanju FIHO, ki bi lahko pripomogle k večji transparentnosti njenega delovanja. Komisija ugotavlja, da so bile njene pripombe iz preteklih mandatov v določeni meri upoštevane in aktualno poročilo ocenjuje kot pregledno in informativno.

Komisija meni, da bi bilo treba bolj pogosto javno izpostaviti velik družbeni pomen FIHO, predvsem pa ozaveščati ljudi o poslanstvu, ki ga imajo invalidske in humanitarne organizacije v Republiki Sloveniji. Odlika FIHO je tudi v sodelovanju civilne družbe pri samem delovanju in razporejanju finančnih sredstev, kar fundaciji priznavajo predvsem tuje državne institucije s področja socialnega in invalidskega varstva. Vse invalidske in humanitarne organizacije v Republiki Sloveniji imajo plemenit namen, kljub temu da se med seboj razlikujejo v podrobnostih svojega delovanja predvsem glede časovne komponente skrbi za svoje člane. Invalidske organizacije praviloma za člane skrbijo od nastanka poškodbe ali rojstva pa vse do konca življenja, torej v daljšem časovnem obdobju, medtem ko je poslanstvo humanitarnih organizacij ponavadi omejeno na krajši rok. Med drugim je usmerjeno v opolnomočenje oseb, ki potrebujejo njihovo pomoč, da se lahko čim prej vključijo nazaj v (delovno) okolje, pa tudi v pomoč pri različnih naravnih nesrečah. Zaradi čim večjih socialnih stisk državljanov del skrbi za izboljšanje socialnega položaja svojih članov čedalje bolj pogosto prevzamejo tudi invalidske organizacije.

Komisija ugotavlja, da je bil FIHO ena izmed redkih organizacijskih struktur, ki je v času gospodarske in finančne krize zagotavljala stabilen vir financiranja invalidskim in humanitarnim organizacijam, saj nanjo nihanja v proračunskih sredstvih niso imela takšnega vpliva kot na ostale institucije v državi. Kljub temu komisija izpostavlja, da se opozorila o nestabilnosti prihodkov FIHO vrstijo že nekaj let in da je država svoje obveznosti na tem področju v veliki meri preložila zgolj na FIHO in Loterijo Slovenije, kar se v zadnjih letih kaže kot neustrezno. Potrebe uporabnikov invalidskih in humanitarnih organizacij so namreč, kot izhaja iz poročila FIHO, dvakrat večje od sredstev, ki so na voljo za izvajanje programov in njihovo delovanje. FIHO tako pogosto pomaga razrešiti zgolj najbolj pereče zadeve, s katerimi se ukvarjajo invalidske in humanitarne organizacije, večja nihanja prihodkov pa lahko vplivajo na kakovost in učinkovitost izvajanja posebnih socialnih programov invalidskih in humanitarnih organizacij. Zato je treba ta neodvisni finančni vir za izvajanje posebnih socialnih programov in delovanja invalidskih in humanitarnih organizacij še okrepiti. Na to opozarja tudi Odbor Združenih narodov za pravice invalidov v Ženevi, ki v svojih Sklepnih ugotovitvah glede uvodnega poročila Slovenije o izvajanju določil Konvencije o pravicah invalidov Sloveniji priporoča, da naj zagotovi nepristranskost ter avtonomijo in trajnostno financiranje Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji za potrebe uveljavljanja in izvajanja pravic invalidov, v skladu s Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov.

Kot ugotavlja komisija, se vodstvo FIHO trudi narediti določene korake k zagotovitvi večje stabilnosti prihodkov FIHO, a pri tem nima nobenih oprijemljivih vzvodov. Omejen je namreč z določbami Zakona o Loteriji Slovenije, posredno pa tudi z Zakonom o ustanovah, ki ustanovo opredeljuje kot na določen namen vezano premoženje, ki ga zagotovi ustanovitelj, v primeru FIHO - država. Kljub temu se FIHO po pojasnilih direktorja FIHO trudi najti kakršnakoli dodatna sredstva v okviru posameznih ministrskih resorjev, kot aktualno aktivnost pa navaja dogovor z Diners Club, ki je izdal posebno kartico Diners Club FIHO. Del sredstev od vsakega nakupa z navedeno kartico se nameni FIHO, ki nato tako zbrana sredstva nameni invalidskim in humanitarnim organizacijam. Komisija se zaveda, da bi bilo poleg tovrstnih aktivnosti treba zagotoviti še kakšne druge, bolj srednjeročne in dolgoročne načine za stabilizacijo virov prihodkov. Po mnenju komisije namreč slovensko invalidsko in humanitarno varstvo ne more biti odvisno samo od iger na srečo, ampak bi morala Vlada RS izvesti določene ukrepe za dolgoročno stabilizacijo virov financiranja FIHO, na kar je v uvodni predstavitvi poročila opozoril tudi direktor FIHO. Pri tem Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kot eno od že uveljavljenih rešitev navaja kritje določenih storitev invalidskih organizacij iz proračuna, in sicer na podlagi Zakona o osebni asistenci.

Komisija ugotavlja, da se kot enega od možnih ukrepov za stabilizacijo virov prihodkov FIHO pogosto navaja ukinitev davka na srečke, s katerim se po veljavnem Zakonu o davku od srečk (ZDavS), sprejetem 2013, vsako srečko že ob nakupu obdavči z 10 % davkom, ki se ga odvede državi. Zaradi navedenega davka, ki naj bi sprva predstavljal zgolj protikrizni začasni ukrep, nato pa je postal stalnica, po nekaterih ocenah FIHO na letni ravni izgubi 2–3 milijone evrov prihodkov, s katerimi bi se lahko v precejšnji meri zadostilo tistim potrebam invalidskih in humanitarnih organizacij, ki se jih iz obstoječih sredstev FIHO ne da pokriti.

V razpravi je bila kot možen vir prihodkov FIHO omenjena tudi striktna obdavčitev spletnih iger na srečo tujih ponudnikov, za katero se država navkljub dolgoletnim pozivom k ureditvi področja še ni odločila. Nekaterе države EU so navedeno problematiko že uspele rešiti in s tem zajeziiti odliv precejšnjih finančnih sredstev iz države, primer dobre prakse pa lahko predstavlja tudi reševanje težav z oddajo nepremičnin prek spletne platforme Airbnb. Direktor FIHO ob tem kot možno rešitev navaja okrepljen nadzor nad prejemniki večjih dobitkov iz naslova iger na srečo v tujini in proučitev možnosti obdavčitve rezidentov, ki igrajo igre na srečo v tujini, po Zakonu o igrah na srečo (kot vir obdavčitve so zaenkrat opredeljeni zgolj dobitki v Sloveniji) in Zakonu o dohodnini.

Komisija se je dotaknila tudi davka od dohodka pravnih oseb, ki ga je v preteklih letih plačeval FIHO. Iz tabele na str. 6 v poročilu je razvidno gibanje tega davka skozi zadnja leta. V letih 2013 do 2017 se je višina tega davka gibala nekje v razponu od 11.100 evrov (2014) pa vse do 35.750 evrov 2017, medtem ko je 2018 ta davek znašal 0 evrov. Direktor FIHO je komisiji pojasnil, da so po zasedbi njegovega položaja na FIHO ugotovili, da navedenega davka, ki se nanaša na dohodek iz naslova dividend Loterije Slovenije, FIHO ni zavezan plačevati.

Komisija je razpravljala tudi o sredstvih rezervnega sklada FIHO, ki bi se jih lahko namenilo za izvajanje programov invalidskih in humanitarnih organizacij, a se jih je na primer 2018 povečini porabilo za kritje stroškov dela zaradi dviga minimalne plače, saj država za to ni zagotovila nobenih dodatnih sredstev. Po mnenju komisije bi bilo treba

razmisliti o specifikaciji pravil za delitev sredstev iz omenjenega sklada, ki trenutno temelji zgolj na oceni pristojnih komisij FIHO za delitev sredstev invalidskim ali humanitarnim organizacijam o pomembnosti posameznega projekta, ki bi terjal dodatna sredstva (primer neodobrenega (so)financiranja projekta postavitve prvega učnega čebelnjaka na svetu za osebe na invalidskih vozičkih).

Komisija se je dotaknila tudi vprašanja pritožb invalidskih in humanitarnih organizacij na odločbe posamezne komisije FIHO o dodeljenih sredstvih. Komisija je bila ob tem seznanjena z večplastnostjo navedene problematike, saj FIHO potem, ko razdeli načrtovana sredstva za prihodnje leto (vsako leto decembra), ne glede na utemeljenost pritožbe, sredstev za dodelitev dodatnih sredstev nima na voljo. Tudi slednje navaja k temu, da bi bilo treba vire sredstev stabilizirati in s tem omogočiti več manevrskega prostora za njihovo naknadno dodeljevanje v primerih, ko bi se to na podlagi ustreznih kriterijev izkazalo za utemeljeno.

Pregled pritožb glede dodeljenih sredstev 2018 sicer kaže na to, da prevladujejo pritožbe na strani invalidskih organizacij, hkrati pa je iz poročila razbrati, da je bila predlagana tudi sprememba delitvenega razmerja med invalidskimi in humanitarnimi organizacijami. Pri tem v poročilu Komisije FIHO za ocenjevanje in pripravo predlogov za razporeditev sredstev humanitarnim organizacijam za 2018 ni specificirano, kakšno je bilo predlagano novo razmerje delitve sredstev, a predvideva se, da je bilo predlagano povečanje obsega sredstev, namenjenih humanitarnim organizacijam ob posledičnem zmanjšanju deleža sredstev, dodeljenih invalidskim organizacijam. Komisija je bila ob tem dodatno seznanjena, da tudi humanitarne organizacije same prepoznavajo nujno po spremembah Zakona o humanitarnih organizacijah, zlasti glede podeljevanja statusa humanitarne organizacije. Tako na področju ustanavljanja invalidskih kot humanitarnih organizacij naj bi se sicer dalo prednost vsebini dela (stopnja invalidnosti ali zahtevnost humanitarnih storitev) in ne kvantiteti ustanovljenih organizacij.

Komisija poudarja, da je transparentnost delovanja FIHO izrednega pomena za ohranitev zaupanja uporabnikov v obstoječi sistem. Ker gre za izredno občutljivo področje družbene skrbi, bi bilo treba po mnenju komisije delovanje FIHO urejati posebej premišljeno. Trenutne informacije o nekaterih notranjih nesoglasjih v FIHO (npr. pomanjkanju volje v Svetu FIHO za udejanjanje nujnih sprememb, h katerim pozivajo Računsko sodišče RS, KPK in Upravno sodišče) sicer ne kažejo v to smer, zato komisija upa, da se bo znotraj Sveta FIHO na podlagi medsebojnega sodelovanja vendarle našlo dovolj volje za spremembe obstoječih pravil delovanja. S tem bodo uporabniki storitev in programov lahko ohranili zaupanje v delovanje FIHO in organizacij, katerih člani so. Poročilo FIHO za 2018 lahko po oceni komisije predstavlja izhodiščno točko, iz katere se lahko v prihodnje izboljšuje dosedanje delovanje FIHO.

Komisija ugotavlja, da FIHO za svoje delovanje porabi 3 % ali dobrih 500.000 evrov, od tega je dobra tretjina sredstev namenjenih delovanju Sveta FIHO. Na FIHO je zaposlenih zgolj pet oseb, zato direktor FIHO opozarja, da bi k zagotovitvi transparentnejšega delovanja FIHO pripomogle tudi kadrovske okrepitve. V povezavi s stroški dela, ki so v posredni povezavi z delovanjem FIHO, pa je bilo pozvano tudi k okrepljenemu nadzoru nad ustreznostjo umestitve zaposlenih v invalidskih in humanitarnih organizacijah v posamezne plačne razrede, skladno z zakonodajo.

Komisija kot možno rešitev za ureditev internih zapletov, okrepitev transparentnosti delovanja FIHO in zagotovitev stabilnejših virov financiranja prepoznava sprejem Zakona o fundaciji za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji in o Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji, kar je izpostavil tudi direktor FIHO. Predlog navedenega zakona, katerega nosilec je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, je bil po podatkih na spletni strani E-Demokracija v medresorsko usklajevanje vložen maja 2017, torej že pred več kot dvema letoma. Po pojasnilih Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti naj bi bil predlog zakona ponovno predmet medresorskih razprav še pred poletjem 2019, a te napovedi do zdaj še niso bile uresničene.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela (9 ZA, 0 PROTI) naslednji *sklep*:

Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide poziva Vlado Republike Slovenije, da čim prej predloži z deležniki usklajen Predlog zakona o Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji in Fundaciji za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji v sprejem Državnemu zboru.

* * *

Za poročevalca je bil določen podpredsednik komisije Danijel Kastelic.

Mag. Nuša Zupanec
sekretarka komisije

Mag. Peter Požun
predsednik komisije